

Српско археолошко друштво

Музеј Крајине Неготин

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLII СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Неготин, 30. мај – 1. јун 2019. године

Програм, извештаји и апстракти

Организациони одбор скупа

Владимир Величковић, председник општине Неготин
Татјана Панић, члан општинског већа за културу, информисање и туризам
Ивица Трајковић, директор, Музеј Крајине
Гордан Јањић, Музеј Крајине
мр Војислав Ђорђевић, секретар Српског археолошког друштва
др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

prof. dr Arthur Bankoff, Brooklyn College, New York (USA)
проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду
doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
др Иван Семьян, Южно - Уральский государственный университет, Челябинск (РУС)
др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд
доц. др Дејан Радичевић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд
др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд
др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд
др Јелена Булатовић, Лабораторија за биоархеологију, Филозофски факултет, Београд
др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Музеј Крајине Неготин

За издавача: Адам Црнобрња и Ивица Трајковић

Штампа: Studio M, Beograd

Тираж: 200

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-09-0

XLII скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва финансиран је средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Јелена Марковић, Лабораторија за биоархеологију, Одељење за археологију, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
Алехандро Ромеро, Одељење за биотехнологију, Факултет науке, Универзитет у Аликантеу, Шпанија

Софија Стефановић, Институт Биосенс, Универзитет у Новом Саду;
Лабораторија за биоархеологију, Одељење за археологију, Филозофски факултет, Универзитет у Београду

АНАЛИЗА МИКРОСТРИЈА НА ГЛЕЋИ ЉУДСКИХ ЗУБА ИЗ ПЕРИОДА МЕЗОЛИТСКО – НЕОЛИТСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ СА ТЕРИТОРИЈЕ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА И ЈУЖНОГ ДЕЛА ПАНОНСКЕ НИЗИЈЕ

Једна од најзначајнијих промена у људској прошлости десила се у периоду мезолитско – неолитске транзиције, када људи са ловачко-сакупљачког прелазе на седелачки начин живота и бављење пољопривредом. Овај процес назива се неолитска демографска транзиција и значајно је утицао на биологију људи и њихову исхрану. Велики потенцијал за разумевање ових промена представља анализа зуба која омогућује да сазнамо нпр. степен абрзивности хране, присуство протеина у исхрани на које указује зубни каменац или угљених хидрата који утичу на појаву каријеса. Поред макроскопских метода, постоје и микроскопске анализе зуба попут проучавања микрострија на глећи зуба, које, такође, пружају значајан увид у начин исхране мезолитско-неолитских заједница. Микрострије настају као последица процеса мастикације хране. Наиме, различите врсте намирница садрже другачије абразивне честице које човек уноси у организам заједно са храном. Тако се, на пример, у биљкама налазе фитолити, на кожи рибе силикатне честице, а у млевеном брашну честице камена, које све могу оставити микроскопски видљиве трагове на зубима.

У овом раду ће бити приказани прелиминарни резултати анализе микрострија код 40 индивидуа из периода од 9500. до 5500 г. п.н.е., које потичу са територије Ђердапске клисуре, јужног дела Панонске низије и Шумадије. За потребе анализе микрострија израђени су силиконски калупи, помоћу којих су направљене реплике зуба од епокси смоле. Добијене реплике анализирани су посматрањем под скенирајућим електронским микроскопом.

ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ ПОКАЗАЛИ СУ ДА ПОСТОЈИ ЗНАЧАЈНА РАЗЛИКА У ОБРАСЦИМА МИКРОСТРИЈА ИЗМЕЂУ МЕЗОЛИТСКИХ И НЕОЛИТСКИХ ЗУБА. НА МЕЗОЛИТСКИМ ЗУБИМА УЧЕНИ СУ КОМПЛЕКСНИЈИ ОБРАСЦИ СА ВЕЋИМ БРОЈЕМ

микрострија, што упућује на закључак да су се људи у мезолиту хранили много абразивнијом храном од људи у неолиту. Овакав резултат може бити резултат промене у врсти и начину обраде хране у неолиту.

Марио Новак, Институт за антропологију, Загреб, Хрватска
Динко Тресић Павичић, Кадуцеј д.о.о., Сплит, Хрватска
Марио Царић, Институт за антропологију, Загреб, Хрватска
Ивор Јанковић, Институт за антропологију, Загреб, Хрватска

ПРИМЕРИ НАМЕРНОГ НАСИЉА ТОКОМ НЕОЛИТА НА ПОДРУЧЈУ ХРВАТСКЕ

У раду ће бити представљени резултати најновијих биоархеолошких истраживања људских скелетних остатака из периода неолита са подручја Хрватске, с посебним фокусом на локалитете у оквиру којих су пронађени директни докази о присутности намерног насиља, како у облику археолошких артефаката, тако и у облику трагова на костима.

Уз преглед досадашњих истраживања појаве насиља на подручју Хрватске током неолита/енеолита биће споменути и слични примери са подручја средње Европе, најпре случајеви масовних гробница из раздобља културе линеарно-тракасте керамике (ЛБК). Посебна пажња биће посвећена анализи археолошког контекста сваког од налазишта, обзиром да су у неким случајевима жртве насиља покопане другачије од остатка популације. Уз све наведено, биће презентовани и најновији радиокарбонски датуми као и резултати анализе стабилних изотопа азота (N) и угљеника (C) који су спроведени на анализираним локалитетима. Скелетни докази о намерном насиљу током неолита у Хрватској најчешће се огледају у облику анте- и периморталних повреда на глави и дугим костима горњих и доњих екстремитета као што су ударци тупим предметом и посекотине, али и трауме настале деловањем пројектила. Резултати биоархеолошких анализа скелетних остатака из Хрватске показују да су жртве намерног насиља у највећој мери били одрасли мушкарци, што указује на могућност да је насиље, посебно оно организованог типа, било уско специјализована делатност резервисана за мушкарце.